

Mattilsynet

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynets erfaringer tilsyn med hold av pelsdyr

Pelsdyrutvalget, januar 2014

Ole Fjetland,

assisterende tilsynsdirektør , hovedkontoret

Tilsynsmetoder

Risikobasert utvalg av farmer

- Tidligere tilsynshistorikk
- Bekymringsmeldinger
- Virksomhetens dokumentasjon eller mangel på dokumentasjon

Tilsynsmetoder

Fokus ved inspeksjoner

- Forekomst av syke eller skadde dyr
- Iverksatte tiltak for å hindre dette
- Dokumentasjon av hendelser og korrigerende tiltak
- Driftsrutiner skal forhindre sykdom og skade, jf Pelsdyrforskriften § 8 a)
- Øvrige dokumentasjonskrav i § 8

Tilsynsmetoder

Dokumentasjonskrav i § 8

Skriftlige rutiner for:

- a) forebygging og avdekking av sykdom og skader
- b) håndtering og sosialisering av dyrene
- c) testing av avlsdyr for tillitsfullhet
- d) tilrettelegging for ønsket sosial kontakt mellom dyr
- e) bruk av stimulerende aktivitetsobjekter og eventuelt innretninger
- f) bruk av fleksible oppstallingssystemer
- g) fôring av avlsdyr
- h) hygienisk lagring av fôr
- i) kontroll med tekniske innretninger og plan for alternative løsninger
- j) håndtering av skrotter.

Tilsynsmetoder

Dokumentasjonskrav i § 8 (forts.)

Dyreholder skal føre **journal** over:

- a) dyrene i anlegget
- b) tidspunkt for avvenning
- c) aggresjon mellom dyr og tiltak for å redusere slik aggresjon
- d) sykdom, skader, behandling, kontakt med veterinær, medisinbruk og dødelighet. Kjente eller sannsynlige årsaker til skader og dødelighet skal angis
- f) all avliving

Opplysningene i journalen skal være tilgjengelig for Mattilsynet i minst tre år

Tilsynsmetoder

Uanmeldte inspeksjoner

- Foretrukken tilsynsmetode så sant dette er praktisk mulig
- Gir størst troverdighet i tilsynsresultatene mht. allmenn oppfatning av Mattilsynets rolle
- Kontrollforordningens krav

Varslede inspeksjoner

- Revisjonstilsyn
- Sjekk av bur og innredning før valping
- Oppfølgingen av revisjonen foretas uanmeldt

- Uanmeldte tilsyn er ineffektivt for Mattilsynet – målkonflikt

Prioritering – Kalender

1. Dieperioden (vår)

Rev: Etter at valpene er kommet ut av redekassen og fram til 6 ukers alder

Mink: Rett før avvenning (5-7 ukers alder)

2. Avliving/pelsing (seinhøst)

Arealkrav og utvalg av avlsdyr

Avliving gjennomføres iht. regelverket

3. Tidlig høst

Sårskader på valper

Oppdeling av valper

Skygge/skjulmuligheter

Aktivitetsobjekt

4. Midtvinters – den minst hektiske perioden

Drikkevannsforsyning frostfri

Prioritering – Kalender

Spesielle hensyn – paring / dieperiode

art	paringsperiode	dieperiode	beste tilsynsperiode
mink	ca. 5. mars – 25. mars	ca. 1. mai – 10. mai	etter 25. mars, april, mai, juni
sølvrev	ca. 10. feb – 20. mars	fra ca. 1. april	mars, april, mai, juni
blårev	ca. 25. mars – 25. april	fra ca. 10. mai	mars, april, mai, juni

Unngå tilsynsbesøk i paringstiden hos mink

Tilsyn - statistikk

2013

Antall tilsyn tilsammen: 258

Antall tilsyn med varsel om vedtak: 72

Antall tilsyn med hastevedtak: 22

Hastevedtak er vedtak brukt når inspektøren mener at utbedring ikke kan vente. Vedtak om avliving av sykt dyr er et eksempel. Tallet på slike vedtak har derfor blitt brukt av andre til å «bevise» stor grad av alvorlighet. Men hastevedtak kan også brukes om mindre akutte saker som ikke har blitt utbedret forrige gang det ble påpekt. Når vi analyserer innholdet våre vedtak, ser vi at det i 2013 flere ganger brukt «hastevedtak» ved bla. manglende aktivitetsobjekt. Mattilsynet baserer sine vurderinger av tilstand på en rekke forskjellige elementer, og vi mener det er grunn til å være forsiktig med å legge for mye vekt på betydningen av slike tall.

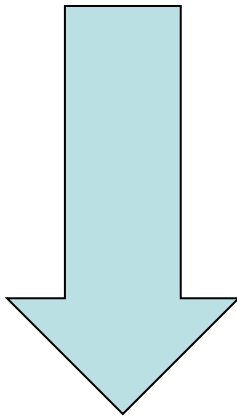
Ingen politianmeldelser i 2013

Funn og avvik

- **Fortsatt problemer med sår og skade, fortrinnsvis minkvalper**
- **Totalt sett ikke god nok dokumentasjon og journalføring**
- **Utfordrende med økning i dyretallet i besetningene**
- **Enkelte produsenter trekker ned helhetsinntrykket**
- **Dårlig fôr kvalitet - forhøyet dødelighet og skader på minkvalper i Nord-Trøndelag og Møre- og Romsdal**

Funn og avvik (forts.)

Dårlig fôrkvalitet (Nord-Trøndelag, Møre- og Romsdal, sommeren 2013)

- Forhøyet dødelighet og skader
- Både valper og tisper
- Svært omfattende bitt- og sårskader observert
- 20 valper avlivet i den ene av besetningene
- Oppdretterne var svært seine med å melde om problemene til Mattilsynet

Besetningsstørrelse

- **Tendens til stadig økende dyretall i besetningene. Dyreholder er da helt avhengig av gode rutiner og oversiktelige system for å følge opp dyrevelferden**
- **Utfordrende for Mattilsynet å gjennomføre et grundig og effektivt tilsyn i store besetninger, spesielt dersom dokumentasjonen er mangelfull**
- **Totalt sett er ikke dokumentasjon og journalføring god nok i næringen.**
- **Næringa må forbedre system for dokumentasjon og rutiner slik at dette blir lettere for Mattilsynet**
- **Innleid utenlandsk arbeidskraft som ikke snakker norsk gjør behovet for gode system for dokumentasjon og rutiner ennå viktigere**

Virkemiddelbruk

Føringer om å skjerpe inn virkemiddelbruken i 2011

Virkemidlene skal være egnede, forholdsmessige, og brukes opptrappende

- Påpekning av plikt
- Varsel om vedtak
- Vedtak
- Tvangsmulkt
- Hastevedtak
- Politianmeldelse
- Avvikling av dyrehold
- Aktivitetsnekt

Utvikling i dyrevelferd på pelsdyrfarmer – utsnitt fra årsrapporten for 2013 fra regionene i MT

«Næringa i vår region har hatt en positiv utvikling over flere år. Den store endringen i tilsynsfrekvens for 5-6 år tilbake har nok bidratt sterkt. Farmene gjennomgås nå i minste detalj flere ganger per år. Næringa har også bidratt sterkt med å innføre sertifiseringsordningen.»

(Region Trøndelag, Møre- og Romsdal)

«Næringa i vår Pelsdyrnæringa i regionen har gitt positiv tilbakemelding på at Mattilsynet har hyppige umeldte inspeksjoner. Det store antallet tilsyn med relativt få alvorlige mangler er med å luke ut useriøse aktører. Det opplyses også at næringa prioriterer dyrevelferd høyt og at de hjelper hverandre, blant annet med fadderordninger for nye aktører. Regionen opplever at de fleste pelsdyrfarmer er veldrevne. Det er mindre avvik på aktivitetsobjekt og halm i forhold til tidligere. Journalføring og skriftlige rutiner har blitt bedre, men har fremdeles forbedringspotensial.»

(Region Rogaland og Agder)

«Etter at Norsk Pelsdyrslag innførte sertifiseringsordning ble det tydelig større interesse hos oppdretterne til å følge regelverket og å føre journal. Sertifiseringskravet har gjort Mattilsynets inspeksjoner lettere å gjennomføre, da det har blitt bedre orden på oppdretternes journalføring.»

(Region Hedmark og Oppland)

Her har vi ikke referert de utfordringene for dyrevelferden som regionene rapporterte om

Utvikling i dyrevelferd på pelsdyrfarmer

- Stadig utvikling i positiv retning
- De fleste som fortsatt produserer er nå seriøse aktører som ser ut til å ta dyrevelferden på alvor
- Næringas sertifiseringssystem oppfattes å bidra positivt av våre inspektører
- Næringen selv bør utfordres på effekt og sanksjoner – hvor alvorlig og hvor ofte – har noen mistet godkjenningen uten å få den tilbake før pelsing ? Høyere forpris (?)
- Dialog besetningsveterinær – oppdretter – Mattilsynet positivt
- Kompetansenivået i næringen er økende, men fortsatt viktig at det satses særskilt på dette
- Risikobesetningene må følges opp tett fra Mattilsynets side også i fortsettelsen.
- Nesten uakseptabelt at Mattilsynet skal bruke så mye ressurser på en så liten næring

Rømming

- Mattilsynet har ikke egne tall på rømming
- Næringen registrerer ikke rømming systematisk, har kun tall fra enkelthendelser
- Mattilsynet fører tilsyn med at yttergjærde og at øvrige sikringstiltak mot rømming er på plass

Regelverk

- **Dyrevelferdsloven**
- **Pelsdyrforskriften**
- **Forskrift om avliving av dyr**
- **Produksjonsdyrforskriften**
- **Biproduktregelverket**

Regelverk

Ny pelsdyrforskrift (mai 2011)

Gjeldende forskrift avløser forrige forskrift, som hadde 10 års overgangsordning for mange krav.

Etter at forskriften ble fastsatt, er det foretatt endringer mht.:

1. Flytting av krav om avlivning fra pelsdyrforskriften til forskrift om avlivning av dyr, februar 2013
2. Justering av kravet til bunnetting for rev (ikke fastsatt)
3. Endring av kravet til måling (måleutstyr) av CO-konsentrasjon ved avlivning av pelsdyr (ikke fastsatt)

